

Леонід ДАНЧУК

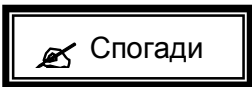
РЕТРОСПЕКТИВА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СЛОВ'ЯНСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ЗУСТРІЧЕЙ.

Історія фестивалю „Слов'янські театральні зустрічі” бере початок з 90-х років минулого століття, коли вперше зустрілися три обласні театри міст Брянська, Чернігова та Гомеля, створивши фестиваль трьох театрів. А в 1994 році ці зустрічі – почергово у Брянську, Чернігові та Гомелі – набули статусу Міжнародного театрального фестивалю. Емблемою-символом став веселий півник, пір'я якого має колір державних прапорів України, Білорусі та Росії.

У кожного театру є період власного становлення. Був він і у „Слов'янських театральних зустрічей”. Спочатку задумувалося щось помпезне – зібрати спектаклі з усіх слов'янських країн, налагодити театральний форум з шумом на всю планету. Хоча помпезність навіть для естрадних фестивалів зайва. Це все – наносне, перехідне. Коли є велика пишність, то мистецькі інтереси і цілі, що ставляться, тоді далекі від культури і театру. Фестиваль „Слов'янські театральні зустрічі” – інше. Поступово все зайве відійшло, зникло і народилася нормальна, потрібна творцям імпреза [1: 11]. Традиція фестивалю живе з часів, про які важливо нагадати. На межі трьох республік, а тепер незалежних держав, часто зустрічалися представники Білорусі, Росії та України за різних обставин. А в Гомелі зустрічі вилилися у цілісну традиційну форму театрального свята. Назва його у свій час народилася у Мінську, але не отримала підтримки на втілення, і тепер „Слов'янські театральні зустрічі” осіли в обласному центрі. В тому, що фестиваль проходить у Гомелі, є свій сенс – там межують держави-сусіди.

Основне наповнення фестивалю творять театральні колективи сусідніх областей трьох країн. До речі, стан їхньої культурної інтеграції часом доходить до того, що театри обмінюються акторами, режисерами і навіть спектаклями. Таким чином, традиція проведення фестивалю „Слов'янські театральні зустрічі” впливає на щоденне культурне життя [2: 2]. На фестивалі показують кращі спектаклі Гомельської, Брянської, Чернігівської та Житомирської областей, а також виступають представники театрального світу столиць трьох держав – Мінська, Москви, Санкт-Петербурга та

Києва. Традиційно головними засновниками залишаються театри Гомеля, Брянська, Чернігова, часто четвертими виступають житомиряни. Це театри найближчі за

розташуванням, творчо-організаційними проблемами і за статусом. Ніякої відбіркової комісії не існує. Театри привозять те, що вважають кращим, щоб показати свої здобутки, бо фестиваль – портрет театрального процесу сусідніх держав. А риси його дуже близькі.

Перегортаємо сторінки минулого... Спочатку було слово: директор Брянського обласного театру драми ім. О.Толстого Володимир Макаров напередодні розпаду СРСР запропонував „дружити будинками”, себто театрами. Не можу не згадати добрим словом заслуженого діяча мистецтв Білорусі, художнього керівника фестивалю Володимира Короткевича, світла йому пам’ять, який багато зробив для організації зустрічей. „Театри трьох сусідніх областей і вирішили зустрічатись колективами ... „Тусовка” на трьох... У моєму кабінеті розписані автографами друзів-колег ... не тільки афіші, але й шпалери, що на стінах, на пам’ять. Бо справді це незабутні слов’янські зустрічі”, – писав він [3: 12]. Регіональне свято поступово переросло в міжнародне. Надто ідея виявилась гарною!

Я тримаю в руках фестивальну програмку 1994 року. Тоді фестиваль був присвячений прийдешньому 50-річчю Перемоги. Крім постійних учасників – Гомеля, Чернігова й Брянська, „Зустрічі” зібрали в той рік Національний Академічний театр ім. Янки Купали з Мінська і Житомирський музично-драматичний.

1997 рік. Фестиваль „Слов’янські театральні зустрічі” уже проходить під патронатом Міністерства культури Республіки Беларусь, значить, знайшов більш високий статус. Ядром фестивалю вирішено було залишити театри Гомеля, Брянська, Чернігова і Житомира, що давно співробітничать між собою, і підключити до участі ведучі театри Мінська, Києва і Москви. Театральна афіша містила в собі вже 11 спектаклів. Тут більша частина привезених спектаклів поставлена за творами західноєвропейських авторів: В.Шекспіра, П.Бомарше, П.Ханаса, Р.Харвурда, А.Гріна, У.Ібсена. Перевага зарубіжних авторів – показник нездорової тенденції. Як тільки театри отримали свободу і їм перестали диктувати репертуар, усі кинулися на західну драматургію, мовляв, там новий театр, порятунок, спасіння від власного творчого банкрутства. Здається, цей період уже минає. Наступні фестивалі (як видно з афіш) більше використовують драматургію національних авторів. Я проти того, щоб проводити фестивалі лише слов’янської драматургії, це надто штучно. Проте застається впевненість, що знайти справжні творчі здобутки театри зможуть тільки на національному репертуарі. Адже великих досягнень за творами зарубіжних авторів за останній час в українському і білоруському театрах не було. Театр завжди

складається з чотирьох частин: драматургія, режисер, артист і глядач. Саме глядач, а не театральна еліта. Справжні театри завжди клопочуть про те, щоб у залі не було сумно. У межах культури, звичайно, щоб не перетворити театр у цирк.

1998 рік. Вперше у „Слов'янських театральних зустрічах” на гомельських підмостках бере участь Московський театр на Перовській. Репертуарна афіша фестивалю буває незвичайними жанрами: „карнавальне видовище”, „театральна літургія”, „пластичний комік”, „дума-опера”.

2000 рік. Вперше на фестивалі зустрілися міністри культури трьох країн. З'явилися нові учасники: театр сатири на Васильєвському із Санкт-Петербурга і Київський державний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра.

І ось 2005 рік. З 9 по 13 листопада в Гомелі на сцені двох театрів: обласного драматичного і міського молодіжного експериментального театру студії проходив IX Міжнародний фестиваль „Слов'янські театральні зустрічі”. Засновниками фестивалю виступили Міністерство культури Беларусі і Гомельський облвиконком. Цього разу „фестивалили” у Гомелі колективи 11-ти театрів з Білорусі, Росії та України. У місті над Сожем завершилася програма Міжнародного фестивалю „Слов'янські театральні зустрічі – 2005”, адже цього року театральні колективи трьох держав уже збиралися на сценах Брянська і Чернігова. І от – зустріч на гостинній Гомельщині. За умовами фестивалю кожен з учасників представив один спектакль. Конкурсні роботи оцінювались журі за вісьмома номінаціями. Переможців нагороджено спеціальними дипломами і призами. Вперше гістьми і учасниками фестивалю стали Санкт-Петербурзький державний театр „Комедіанти”, Московський державний театр ім. О.Островського, Рязанський державний театр драми, Молодіжний державний театр з Мінська і Могильовський обласний театр драми. У репертуарній афіші багато спектаклів військової тематики, адже в цей рік відзначали 60-річчя Перемоги.

У голови Союзу театральних діячів Білорусі Олексія Дударева багато почесних звань: заслужений діяч мистецтв Білорусі, лауреат Державної премії СРСР, лауреат премії Союзної держави в галузі літератури. У нього багато робіт, що стали вже хрестоматійними: п'єси „Вечір”, „Рядові”, „Чорна панна...”, „У сутінках...”. А фільм „Білі роси”, знятий за сценарієм Дударева, улюблений багатьох глядачів. А ще Олексій Онупрійович постійний учасник Міжнародного фестивалю театрального мистецтва „Слов'янські театральні зустрічі”. Ось і цього разу він очолив журі: „Як мені здається, за ці роки на фестивалі стало більше самого театального. З нього поступово іде політика – у ній уже немає необхідності.

Якщо раніше на фестивалі превалювала ідея: слов'янські народи, давайте не розлучатися, а дружити, – то зараз вона не чільна, адже руйнівні відцентрові сили зменшилися. Ми вже дожили до того, що кожний народ, маючи свою державу, робить усе можливе, щоб між нашими трьома державами не існували руйнівні кордони. На перший погляд здається, що театр скрізь однаковий. Насправді те, що відбувається в російському театрі, відрізняється від того, що відбувається в театрах України і Білорусі. Наші народи з одного кореня, але це різні гілки. Те ж відноситься до театру – основа одна, але театри різні. І хоч ці гілки коливаються під одним вітром і знаходяться під одним сонцем, та плодні дають різні” [4].

Директора Брянського обласного театру драми ім. О.Толстого, заслуженого працівника культури Російської Федерації Володимира Макарова можна без перебільшення назвати батьком-засновником „Слов'янських театральних зустрічей”: Фестиваль за ці роки для мене став справою глибоко особистою: це моя справа, мої сили, мій талант і енергія. Для нашого театрального колективу, як і для білоруських і українських колег, це складно, але надто цікаво. А для глядачів фестиваль – прекрасна можливість подивитися спектаклі інших театрів, у тому числі столичних, не виїжджаючи за межі свого міста. Це теж дуже важливо, особливо зараз” [5].

У Гомель брянські артисти привезли спектакль „А завтра була війна” не випадково. Ніякому іншому регіонові війна не буде так близька і зрозуміла, як Брянщині, Гомельщині і Чернігівщині. До того ж цей спектакль став подією в театральному житті Брянська, а для багатьох молодих артистів – першою великою серйозною роботою. Сценічну версію проникливої повісті Бориса Васильєва підготував Борис Яриш, він же режисер спектаклю. Це розповідь про молодих людей передвоєнного покоління. У спектаклі немає пострілів, бомбувань. У фіналі директор школи, вдивляючись у довоєнну фотографію, назве імена, розповість про їхні подвиги. Вистава „А завтра була війна” нагороджена дипломом „За вдалий дебют”, оскільки у спектаклі в основному зайнята молода акторська генерація, а заслужена артистка Росії С.Сиряная – виконавиця ролі Полякової – отримала диплом „За кращу жіночу роль”.

Заслужений діяч культури Республіки Білорусь, директор Гомельського обласного драматичного театру Валентина Роговська – не просто директор фестивалю, а людина, що стояла біля його витоків. Для неї „Слов'янські театральні зустрічі” – свято, яке є важливою частиною життя. І щоразу – по-новому, щоразу – це велика робота, чекання відкриття і величезний імпульс для творчості.”Ідея цього фестивалю виникла в керівника Брянського

театру драми Володимира Макарова в переддень розпаду Радянського Союзу. Він тоді сказав, що зв'язок між театрами, незважаючи ні на що, повинен бути. Фестиваль спочатку ніяк не називався, але його девізом було „Мистецтво – за Союз”. А потім ми вирішили – нехай будуть „Слов'янські театральні зустрічі”. Ця назва закріпилася з 1994 року. У Гомелі цього року проходять дев'ять „Слов'янські театральні зустрічі”. Гомельський фестиваль проходить раз на два роки” [6].

Спектакль за повістю класика білоруської і світової літератури Василя Бикова „Піти і не повернутися” – перша робота гомельчан за програмою державної і суспільної підтримки російських театрів СНД і країн Балтії під патронатом президента Росії. Центр підтримки російського театру за рубежем – наймолодший підрозділ Союзу театральних діячів Росії, покликаний стати сполучною ланкою, що поєднує російські театри колишнього Союзу в єдиний культурний простір. Одна з найважливіших програм Центру – постановочна діяльність. У Гомельському обласному драматичному театрі спектакль „Піти і не повернутися” поставив заслужений артист Росії, головний режисер Московського драматичного театру ім. О.Островського Валентин Варецький. Сценографія Любові Цибарєвої (Пенза), режисура пластики Володимира Сажина (Москва), автори інсценівки Віхрев і Ланський. Це історія любові, внутрішнього вибору і зрадництва, що відбувається у воєнний час. У Бикова всі твори піднімаються до рівня біблійних тем і сюжетів. Тому і на сцені діють не просто фашисти в чорному і дівчата в білому, а демони й ангели.

Валентин Варецький не випадково взявся ставити саме Бикова: „Мені хотілося розповісти історію про людину на війні. Биков завжди був проти трафаретних, штампованих підходів. Він сам у 17 років пішов добровольцем на фронт, сам сидів в окопах, і він дуже чесна людина. Це історія любові і падіння пари Антона і Зосі, коли маленька і тендітна дівчинка змогла витримати перипетії війни, а величезний, красивий, сильний хлопець схибив... Для мене, як для режисера, важливо показати момент вибору. Це та болюча крапка, що пояснює, чому я все це роблю” [7].

Вистава гомельчан про війну, війну очима режисера”. Ця війна була одна на всіх. І в кожного – своя. Всі розуміли, що воюють на смерть за Батьківщину, за право на життя своїх дітей, онуків і правнуків. І кожен бачив війну по-своєму. З окопу. На марші. У шпитальній палаті. З борту літака. У перископі субмарини. Скрізь проріз прицілу. І були їх – мільйони... Це лише один із багатьох відгомонів тієї війни, але він відлунує болем, примушуючи пригадати поневіряння і голод, бомбардування і смерть, страшні цифри наших втрат. Ми вже давно живемо без війни. Ми молоді,

амбітні, активні. У кожного з нас все менше часу залишається на тих, хто в далеких сорокових боровся в ім'я майбутнього. Ветерани війни – це гордість нації, це творці історії. І ми повинні завжди пам'ятати про неоплатний борг перед цими людьми. Тільки щира пам'ять про минуле допоможе зберегти нам власну гідність, допоможе досягти нових перемог.

Спектакль „Піти і не повернутися” Гомельський обласний драматичний театр показував у Москві в програмі фестивалю-марафону „Парад Перемоги”. Програма була складена з постановок, створених при сприянні Центру підтримки російського театру за рубежем. Це був фестиваль без прізів і без тих, що програли. А на фестивалі „Слов'янські театральні зустрічі” вистава гомельчан визнана кращою творчою роботою і отримала „Гран-прі”.

Московський драматичний театр на Перовській – давній друг „Слов'янських театральних зустрічей” і встиг знайти шанувальників серед гомельських театралів. У рік 60-річчя Перемоги театр представив у фестивалній програмі спектакль за п'єсою відомого білоруського драматурга Олексія Дударева. Драматична балада „Не залишай мене” – проникливо-трагічне і по-людськи тепле оповідання про жінок на війні. Чотири дівчини-розвідниці, кожна зі своїм характером, зі своєю історією за плічми: дивна Вероніка Креміс, талановита Алла Ладисєва, бешкетна Зіна Батян, норавлива Ядвіга Гурська... Їм дали незвичайне завдання і готують до спецоперації. Поки для них війна – це гра, і до кінця всього жаху ситуації не розуміє жодна з них. А люди, що дали це завдання, такі, як полковник, що залишився безіменним, розуміють, що дівчата, швидше за все, загинуть усі до єдиної... Воїни війни: кадрові офіцери та рядові, безвусі сини полків, жінки у військових гімнастерках... Вони воювали, не знаючи своєї долі навіть на день наперед. Їм і не марилося, що в далекому ХХІ столітті про них будуть розпитувати правнуки, вивчаючи своє коріння. Правнуки, які не чули виття бомб і для яких сирена – то лише міфічна чарівна співачка-напівпртах, а не різкий, шалений, тривожний сигнал оповіщення.

Пам'ять – наша історія. Від того, як ми до неї ставимося сьогодні, залежить завтрашній день. І ще багато наступних поколінь будуть пам'ятати війну та писати про неї так само, як прагнули зберегти в рукописних літописах найдревнішу історію Київської Русі наші предки. Пам'ять історії – це й самоствердження, й становлення характеру, й виправдання існування самого себе на землі. Саме тому школярі Гомеля так схвилювано та уважно дивилися виставу театру на Перовській. А журі фестивалю прийняло одностайне рішення присудити ди плом

„За кращу режисерську роботу” постановнику вистави „Не залишай мене” за п’єсою О.Дударєва, заслуженому артисту Росії та України, головному режисеру театру на Перовській Кирилу Панченку, а чотирьом виконавицям жіночих ролей – дипломи „За кращі жіночі ролі”.

Про війну без повчання – вистава Гомельського міського молодіжного експериментального театру „Така довга гроза” за п’єсою сучасного білоруського драматурга Світлани Бартохової. Ця п’єса торік стала однією з переможниць конкурсу, присвяченого 60-річчю визволення Беларусі, проведеного Міністерством культури. Режисер спектаклю – Рід Таліпов, художник – Тетяна Стисіна. Музику спеціально для цього спектаклю написала

молодий білоруський композитор Лариса Симакович. Перша дія розповідає про воєнний час. У ній грають молоді актори театру. У напівзруйнованому будинку, ховаючись від дощу, зустрічаються троє молодих людей: вагітна медсестра, відправлена в тил народжувати, хлопець, у якого на очах німці знищили всю родину, він пробирається на фронт – мстити, і поранений німецький перекладач. Кілька днів вони знаходяться в цьому будинку. За цей час народжує медсестра, німець і білорус їй у цьому допомагають, а, у свою чергу, місцеві жителі лікують пораненого німця. У другій дії події відбуваються в 90-ті роки. Грають актори старшого покоління. Німець, уже пенсіонер, приїжджає в Білорусь з гуманітаркою і шукає своїх старих знайомих.

На думку журі, спектакль вийшов не повчальний, не відірваний від життя, а такий, що знаходить відгук у серцях глядачів. Виконавець ролі німецького перекладача Курта, актор театру В.Титов відзначений дипломом „За кращу чоловічу роль” (другого плану).

Які ж „Слов’янські театральні зустрічі” без давнього друга і партнера гомельчан – Чернігівського музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка? Цей колектив – засновник і постійний учасник фестивалю і ніколи не втомлюється дивувати глядача. При тім, що чернігівчанам до снаги сміливі театральні експерименти. Колектив протягом усієї своєї історії постійно звертався до здобутків класичної драматургії. На його сцені втілювалися п’єси корифеїв української національної драматургії, і, безумовно, творів Тараса Шевченка, ім’я якого театр носить з 1934 року – від дня свого заснування.

Цього разу в Гомель сусіди-українці приїхали з класикою – мелодрамою „Мати-наймика” за мотивами поеми Т.Шевченка „Наймика”. Інсценізація і режисура народного артиста України та СРСР Володимира Грипича, художник – Олександр Симоненко.

В одному із сіл на Полтавщині жила красуня Лукія. Відважний

корнет з ескадрону, що тут квартирувався, пообіцявши женитися, обдурив дівчину. Лукія народила позашлюбного сина і була вигнана з домівки. Вона вирішує підкинути дитину бездітним багатим хutorянам, що були несказанно раді такому подарункові долі. А бідна мати, щоб бути ближче до сина, наймається в прислуги. Усю свою любов віддає вона обласканому старими Марку, але дає собі слово до самої смерті не признаватися синові, що вона його рідна мати.

Вистава чернігівчан повертає нас до духовних джерел материнства, що, на жаль, зараз втрачаються. Земляки продемонстрували вірність національним традиціям і, разом з тим, показали не архаїчний і побутовий спектакль, а естетику сучасного театрального дійства, замішаного на кращих українських зразках. Вражає взаєморозуміння, зіграність акторів і сценографія вистави. Чернігівських митців журі нагородило дипломом „За кращий акторський ансамбль”.

„Відомо, що головне в роботі театру – це формування репертуару. Особливу увагу ми приділяємо творам з історії українського народу, де мова йде про його боротьбу за свою незалежність, а також з історії краю – рідної Чернігівщини, що є невід’ємною від історії всієї України”, – писала активна засновниця фестивалю (нині покійна), директор Чернігівського театру, заслужений працівник культури України Олена Латиш [8: 12].

Українську тему продовжив на фестивалі Московський державний драматичний театр ім. О.Островського. Одна з відомих сучасних драматургів Ніна Садур спробувала у своїй п’єсі, в основі якої знаменита повість „Вій” Миколи Гоголя, з’єднати суть містичних міркувань знаменитого класика з власними поглядами сучасної жінки на те, що таке сила любові і сила віри. У текст Гоголя, вміло аранжований для сцени, вплетені справжні народні замовляння. Розкішні українські костюми, розгонисті жести, широке застілля... Але поверх усього – немов розлите в повітрі передчуття чуда і таємниці.

На обговоренні самої вистави її постановник Дмитро Салимзянов стверджував, що „спектакль не стільки про чаклунство і містику, не стільки про силу віри або небезпеки сумніву, вистава – про чудо доброти”.

Дозволю собі не погодитись з думкою режисера, бо його інтерпретація М.Гоголя вилилась у богохульську, антиукраїнську виставу, де діють окарікатурені персонажі українців, що напиваються до безтями, а потім читають божі проповіді.

Санкт-Петербурзький державний театр „Комедіанти” у гомельському фестивалі брав участь з комедією за п’єсою О.Островського „Вовки і вівці”. Це – друга редакція спектаклю. У

першій, гучній, котра трималася на сцені „Комедіантів” вісім років, художній керувник театру і режисер Михайло Левшін відкрив Петербургові багато нових акторських імен. Тепер режисер дає чергову путівку в життя молодим акторам, що недавно вилилися в труп театру. „Новий старий” спектакль постав спочатку на фестивалі „Слов’янські театральні зустрічі” у Гомелі, а потім його побачать петербуржці. Свіжі акторські сили внесли нове світовідчуття в стихію зіткнення характерів, задану в першому варіанті спектаклю. Постановник вистави М.Левшін слідом за О.Островським відчув, що питання влади грошей над людськими душами, на жаль, анітрошки не застаріло. А блискуче виписані персонажі п’єси дають шанс блиснути на сцені кожному акторові.

У петербурзькій афіші нове театральне ім’я „Комедіанти” з’явилося у 1994 році. Російська класика – коник цього театру. А феномен „Комедіантів” у камерності і особливій атмосфері, що допомагає глядачеві бути спільником у дії спектаклю. Прикро, але продемонструвати майстерність ансамблю і професіоналізм трупи „Комедіантам” не вдалося, тому що один з провідних виконавців спектаклю був явно не у належній фізичній формі, чи то з причини хвороби, чи то з якої іншої. Журі фестивалю роботу петербуржців не аналізувало.

Вперше гостем „Слов’янських театральних зустрічей” у Гомелі став Рязанський державний театр драми. Цей найстаріший у Росії театр був відкритий у 1787 році стараннями поета і просвітителя Гаврила Державіна. У свій час на прославленій рязанській сцені виступали Михайло Щепкін і Марія Ермолова, Павло Орленев і Федір Шаляпін. Сам Костянтин Станіславський, до того, як створив МХАТ, грав на рязанських підмостках. А на початку 30-х років минулого століття тут виблискувала Августа Міклашевська, надихаючи на вірші молодого поета Сергія Єсеніна. Сьогодні рязанську трупу очолює заслужений діяч мистецтв Росії Жанна Виноградова. У фестивальної програмі – спектакль „Одна калорія ніжності”. Це – мелодрама, героїня якої наша сучасниця: без чоловіка, але з двома дітьми, професією науковця і підбадьорюючим ім’ям Надія. На сцені – „вічні” муки покинутих жінок різних поколінь, у яких „не склалося”. Мелодраму поставили Ж.Виноградова за п’єсою болгарського драматурга Георгія Данайлова, художник-постановник лауреат державної премії Росії Олександр Кузнецов. На думку членів журі цей спектакль підкорив серця глядачів і отримав диплом „За кращу сценографію”.

Могильовський обласний драматичний театр став новим учасником фестивалю. На гомельській сцені могильовчани показували спектакль „Сліпий, кульгавий і стара дівчина”, поставлений режисером театру Віктором Куржаловим. П’єса

„Жорстокий клас”, за якою поставлений спектакль, належить перу італійського драматурга Альдо Ніколаї. Двоє людей похилого віку Луїджи Палья і Ліберо Бокка, залишившись самотніми (незважаючи на те, що обидва живуть разом зі своїми дітьми), стають друзями і дарують один одному все тепло і турботу, на які тільки здатні. Навіть „стара дівчина” Амбра, випадково познайомившись з ними, розцвітає від уваги до себе і розриває узи тяжкої самотності. І в цій боротьбі із власною слабкістю герої перемагають, адже молодість духу – величина постійна. Спектакль відзначається тонким психологізмом і професіоналізмом. Тому виконавці головних ролей, заслужений артист Білорусі Григорій Белоцерковський і актор В’ячеслав Галкін, нагороджені дипломами фестивалю „За кращі чоловічі ролі”.

Доктор мистецтвознавства, професор, ректор Білоруської академії мистецтв Річард Смольський – постійний учасник форуму театрального мистецтва в Гомелі. У ведучого критика Білорусі, як, утім, і в його колег, трохи інший погляд на фестиваль, ніж у глядачів або засновників: ”Так, дійсно, у критиків інший підхід до оцінки спектаклів і до оцінки режисерських та акторських робіт. Нерідкі випадки, коли їхня думка відрізняється від глядацької. Це нормальне явище, обумовлене тим, що в критиків завжди в голові ідеальна модель театрального спектаклю. Як правило, критики знають і пам’ятають зразкові роботи вітчизняного і світового театру. І завжди хочеться, щоб чергова прем’єра відповідала найвищій планці. Що ж стосується фестивалю „Слов’янські театральні зустрічі” у Гомелі, то можу засвідчити, що він з кожним роком набирає художній потенціал. Щодо творчих удач, відкриттів нових імен: їх, насамперед, відкрили для себе гомельські глядачі. Це їм повезло познайомитися, наприклад, з чудовою роботою Чернігівського режисера Андрія Багірова „Сон у літню ніч”, а на наступний рік – з „Дванадцятьою ніччю” В.Шекспіра” [9].

Цей список можуть продовжити фольк-опера Республіканського театру білоруської драматургії „Одвічна пісня”, створена за текстами Янки Купали, постановка Сергія Ковальчика, художник Володимир Ціханов, композитор Тімур Каліновський, сатирична трагікомедія Гомельського драмтеатру „Вічний Хома” за мотивами повісті Ф.Достоевського, постановка і сценографія Ріда Таліпова, вистава-романс Брянського театру драми ім. О.Толстого „Зозуліні сльози” з хорошим акторським ансамблем за участю заслуженої артистки Росії С.Сириної та І.Камишева, постановка Михайла Скандерова. Варто згадати виставу Мінського національного академічного театру ім. Янки Купали „Трістан і Ізольда”.

Фестиваль розширив взаємодію різних театральних колективів,

розширення взаємообміну режисерами і акторами, міграція із одного колективу в інший стає нормою життя слов'янського театру. Цей принцип реалізує задуми режисерів різних напрямків, дає можливість використовувати весь арсенал сучасних виразних засобів театру, підвищує інтерес до законів професійної майстерності і високу результативність.

Загальна художньо-стилістична картина слов'янського фестивалю складається як цільне взаємозбагачення різних режисерських напрямків, що доповнюють один одного. Використовуючи весь арсенал театральних засобів виразності, вільно оперуючи різними формами і методами, сучасною театральною мовою, режисери – автори вистав фестивалю апелюють і до естетики театру побуту і опоетизованого театру, і стилю ретро. Часто поєднуються різні, інколи полярні жанрові і стильові стихії у форматі однієї вистави. „Я бачу свою задачу в тому, щоб вільно орієнтуватись і співіснувати в образі різних жанрів”, – зазначає молодий режисер із Мінська Сергій Ковальчик. На фестивалі панує середовище змагання, критики називають це „конкуренцією” чи „жортким творчим змаганням”. А ще ми переконуємося в тому, що психологічний театр, що є гордістю слов'ян, сьогодні збагатився новими фарбами, освоївши окремі напрямки і якості європейського театру, наприклад інтелектуальну, абсурдистську драматургію.

Цьогорічний фестиваль започаткував новий театральний синтез слова і пластики, а в програмах вистав з'явилася невідома раніше посада – режисер пластики. Варто відзначити високий організаційний рівень фестивалю, чітко і професійно працює команда на чолі з директором фестивалю В.Г.Роговською.

А тепер про проблеми. Якщо ми сприймаємо сучасний театр як об'єднання духовно близьких людей, то він має створюватися з багатих інтелектом і талантом особистостей. Які ж яскраві особистості виявив фестиваль? Серед режисерів: від України – Сергія Багірова, Білорусі – Сергія Ковальчика і Ріда Таліпова, Росії – Кирила Панченка. Хоча впродовж дев'яти міжнародних фестивалів ця кількість зірок замала.

Говорячи про кращі акторські роботи, особливо, молодих, можна стверджувати, що їх теж небагато. Тому проблема професіоналізму, високої результативності молодого театального покоління є однією із найгостріших і дискусійних „круглого столу” фестивалю, за участю представників преси і членів журі. Важливе місце в розмовах займає проблема підготовки режисерських і акторських кадрів. Дану проблему критики формулюють наступним чином: існуюча система театральної освіти не відповідає вимогам життя, у всьому слов'янському театрі. „Келейна”, „напівдомашня”

атмосфера театрального навчання вступає в протиріччя з практикою живого театру, що вимагає від молодих більше реалістичного і зрілого мислення. Йде мова про зближення педагогіки з театральною практикою. Це стосується і художників-сценографів. Переглядаючи вистави, часто доводиться бачити такі роботи-„опуси”, що окрім самодіяльності „професіоналів” інакше назвати не можна. Складається думка, що сценографи у своїй більшості відстають від загального розвитку театру на цілу милю.

Разом з тим, узагальнюючи розповідь про Міжнародний фестиваль „Слов’янські театральні зустрічі”, можна зробити висновки про те, що здобутки і напрацювання фестивалю і слов’янського театру, зокрема, широко і активно входять в сучасне театральне життя, що його естетичні і художні критерії складаються під впливом реальної театральної практики. Учасники фестивалю – це достатньо багаточисельні і дієздатні слов’янські театральні колективи, зорієнтовані на вирішення актуальних мистецьких і соціальних завдань, що стоять перед театром сьогодні.

1. Дударев О. Творцям потрібна імпреза // *Культура*. – Мінськ, 1997. – № 17 – 18. – С. 11.
2. Рилатко В. І Веселівка, і старе місце... // *Культура*. – Мінськ, 1997. – № 17 – 18. – С. 2.
3. Короткевич В. Театральне свято // *Культура*. – Мінськ, 1997. – № 17 – 18. – С. 12.
4. Дударев О. Я вдячний глядач // *Гомельська правда*. – 2005. – 5 листопада.
5. Макаров В. В Гомель, як додому // *Гомельська правда*. – 2005. – 5 листопада.
6. Роговська В. Кожна зустріч – відкриття // *Гомельська правда*. – 2005. – 5 листопада.
7. Варецький В. Історія Василя Бикова // *Гомельська правда*. – 2005. – 5 листопада.
8. Латиш О. Людська душа завжди прагне // *Культура*. – Мінськ, 1997. – № 17 – 18. – С. 12.
9. Смольський Р. Свято завжди радість // *Гомельська правда*. – 2000. – 11 травня.